

Total No. of Printed Pages—15

3 SEM TDC GEEC (CBCS) GE 3 (A/B/C)

2 0 2 2

(Nov/Dec)

ECONOMICS

(Generic Elective)

Paper : GE-3

Full Marks : 80

Pass Marks : 32

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

Paper : GE-3 A

(Indian Economy)

1. তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা : 1×8=8

Answer the following questions :

(a) নিৰ্বিনিয়োগ কি ?

What is disinvestment?

(b) ভাৰতবৰ্ষৰ দ্বিতীয় পঞ্চবাৰ্ষিকী পৰিকল্পনা কোনটো আৰ্থিক
ভিত্তিত প্ৰস্তুত হৈছিল ?

Which model was adopted to prepare the
Second Five-Year Plan in India?

(2)

- (c) জনসাংখ্যিক লাভাংশ মানে কি ?
What is meant by demographic dividend?
- (d) মানব উন্নয়ন সূচকাংক গণনাৰ নতুন সূত্রটো লিখা ।
Write the new formula of calculating Human Development Index (HDI).
- (e) বহুবিমীয় দৰিদ্ৰতা সূচক কি ?
What is Multidimensional Poverty Index (MPI)?
- (f) দৰিদ্ৰতাৰ দুটা প্ৰকাৰ কি কি ?
What are the two types of poverty?
- (g) 'Four Asian Tigers' বুলি কাক কোৱা হয় ?
Who are called 'Four Asian Tigers'?
- (h) IMF ৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপটো লিখা ।
Write the full form of IMF.
2. তলৰ যি কোনো চাৰিটাৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা (প্ৰতিটো ১৫০ শব্দৰ ভিতৰত) : $4 \times 4 = 16$
Write short notes on any four of the following (within 150 words each) :
- (a) আমদানি প্ৰতিস্থাপন
Import substitution
- (b) মানব উন্নয়ন সূচকাংক
Human Development Index

(3)

- (c) বৃদ্ধি আৰু অসমতা
Growth and Inequality
- (d) দৰিদ্ৰতাৰ সীমাৰেখা
Poverty line
- (e) বাণিজ্যৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰত আৰু চিংগাপুৰৰ অৱস্থিতিৰ তুলনা
Comparison of the rank of India and Singapore in trade

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা (প্ৰতিটো ৫০০ শব্দৰ ভিতৰত) :

Answer the following questions (within 500 words each) :

3. (a) ভাৰতৰ পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনাৰ সামূহিক উদ্দেশ্যসমূহ কি কি আছিল ? আলোচনা কৰা । 14
What are the overall objectives of India's Five-Year Planning? Discuss.

অথবা / Or

- (b) ১৯৯১ চনৰ অৰ্থনৈতিক পুনৰ্গঠন নীতিৰ সুবিধা আৰু অসুবিধাসমূহ লিখা । 14
Write the advantages and disadvantages of Economic Reforms of 1991.

4. (a) জন্মৰ হাৰ আৰু মৃত্যুৰ হাৰ বুলিলে কি বুজা ? ভাৰতৰ জন্মৰ হাৰ আৰু মৃত্যুৰ হাৰৰ গতিধাৰাৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰা । $2+2+10=14$
What do you mean by death rate and birthrate? Discuss briefly the trends of birthrate and death rate in India.

অথবা / Or

- (b) ভাৰতৰ অৰ্থনীতিত জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ প্ৰভাৱ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা। 14

Discuss the impact of growth of population on Indian economy.

5. (a) দৰিদ্ৰতাৰ বোজা কি? ভাৰতৰ দৰিদ্ৰতা সমস্যাক কাৰণসমূহ ব্যাখ্যা কৰা। 2+12=14
What is incidence of poverty? Explain the causes of poverty in India.

অথবা / Or

- (b) ভাৰতৰ আয় বৈষম্যতাৰ পৰিসৰ আৰু প্ৰকৃতি সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা। 14

Discuss about the magnitude and nature of income inequality in India.

6. (a) ভাৰত আৰু দক্ষিণ কোৰিয়াৰ অৰ্থনীতিৰ তুলনামূলক ব্যাখ্যা কৰা। 14

Comparatively analyze the economy of India and South Korea.

অথবা / Or

- (b) ভাৰত আৰু টাইৱানৰ HDI স্থান তুলনা কৰা। টাইৱানে অৰ্থনৈতিক উন্নয়নৰ বাবে অৱলম্বন কৰা উপায়সমূহ ব্যাখ্যা কৰা। 2+12=14

Compare the HDI rank of India and Taiwan. Explain the measures taken by Taiwan for economic development.

Paper : GE-3 B

(Money and Financial Markets)

1. তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশানুযায়ী উত্তৰ লিখা : 1×8=8
Answer the following as directed :

- (a) চিষ্টেমেটিক ইন্ভেষ্টমেণ্ট প্লেন (এচ. আই. পি.) তলৰ কোনটোৰ লগত সম্পৰ্কিত?
Systematic Investment Plan (SIP) is related to

(i) মিউচুৱেল ফাণ্ড
mutual fund

(ii) ভাৰতীয় জীৱন বীমা নিগম
LIC

(iii) বাণিজ্যিক বেংক
commercial bank

(iv) ডাকঘৰ সঞ্চয় যোজনা
post office savings scheme

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাচি উলিওৱা)

(Choose the correct answer)

- (b) _____ হ'ল বণ্ড বজাৰৰ এক পৰিস্থিতি য'ত সুদৰ হাৰ নিম্নতম হয় আৰু মুদ্ৰাৰ অনুমানমূলক চাহিদা পূৰ্ণ স্থিতিস্থাপক হয়।

(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

_____ is a situation in the bond market when the rate of interest falls to its lowest level and speculative demand for money becomes perfectly elastic.

(Fill in the blank)

- (c) _____ হ'ল এনেকুৱা এবিধ মুদ্ৰা যাক প্রদানকাৰী আৰু প্ৰাপকৰ মাজত থকা বিশ্বাসৰ বাবে বিনিময়ৰ মাধ্যম হিচাপে গ্ৰহণ কৰা হৈছে।
(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

_____ is the money which is accepted as a medium of exchange because of the trust between the payer and the payee.

(Fill in the blank)

- (d) ভাৰতত অনাবেংকিং বিত্তীয় মধ্যস্থতাকাৰী সংস্থাৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।
Give one example of non-banking financial intermediaries in India.

- (e) _____ হ'ল ভাৰতীয় মূলধনী বজাৰৰ নিয়ন্ত্ৰক।
(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)
_____ is the regulatory body for the capital market in India.

(Fill in the blank)

- (f) 'Sensex'ৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপটো কি?
What is the full form of 'Sensex'?

- (g) ভাৰতত 'নিফ্টি' কেতিয়া আৰম্ভ হৈছিল?
When did 'Nifty' start in India?

(i) ১৯৯২	(ii) ১৯৯৮
1992	1998
(iii) ১৯৯৬	(iv) ১৯৯৪
1996	1994

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাচি উলিওৱা)

(Choose the correct answer)

- (h) বজাৰত ঋণৰ পৰিমাণ বৃদ্ধি কৰিবৰ বাবে কেন্দ্ৰীয় বেংকে তলৰ কোনটো পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰে?

Which of the following is a step that the Central Bank will take to increase the overall availability of credit in the market?

- (i) কেন্দ্ৰীয় বেংকে চৰকাৰী অংশপত্ৰ মুকলি বজাৰত বিক্ৰী কৰিব

It will sell the government securities in the open market

- (ii) কেন্দ্ৰীয় বেংকে চৰকাৰী অংশপত্ৰ মুকলি বজাৰত পৰা ক্ৰয় কৰিব

It will buy the government securities from the open market

- (iii) কেন্দ্ৰীয় বেংকে 'বিভাৰ্জ ৰেপ' ৰেট বৃদ্ধি কৰিব

It will increase reverse repo rate

- (iv) কেন্দ্ৰীয় বেংকে 'ৰেপ' ৰেট বৃদ্ধি কৰিব

It will raise the repo rate

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাচি উলিওৱা)

(Choose the correct answer)

2. চমু টোকা লিখা :

4×4=16

Write short notes on :

- (a) বাণিজ্যিক বেংকৰ কাৰ্যাৱলী

Functions of commercial bank

- (b) উচ্চ-ক্ষমতাসম্পন্ন মুদ্ৰা

High-powered money

(c) বিত্তীয় অনুষ্ঠান
Financial institution

(d) ষ্টক বজাবৰ সূচকাংক
Stock market index

3. মুদ্রা কাক বোলে? মুদ্রাৰ কাৰ্য্যৱলী বৰ্ণনা কৰা। 4+8=12
Define money. Discuss the functions of money.

অথবা / Or

মুদ্রাৰ যোগানৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰতীয় ৰিজাৰ্ভ বেংকে অৱলম্বন কৰা পদ্ধতি আলোচনা কৰা। মুদ্রাৰ যোগানে কেনেদৰে সাধাৰণ দৰ-স্তৰত প্ৰভাৱ পেলায়? 8+4=12
Discuss RBI's approach to supply of money. How does money supply influence the general price level?

4. ভাৰতৰ বিত্তীয় খণ্ডৰ সংস্কাৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 11
Discuss the financial sector reform in India.

অথবা / Or

টোকা লিখা : 5½+5½=11
Write notes on :

- (a) অংশপত্ৰৰ প্ৰাথমিক বজাৰ
Primary market of securities
(b) অংশপত্ৰৰ গৌণ বজাৰ
Secondary market of securities

5. ষ্টক মাৰ্কেট মানে কি? ষ্টক মাৰ্কেটৰ কাৰ্য্যৱলী আলোচনা কৰা। 3+8=11
What is stock market? Discuss the functions of stock market.

অথবা / Or

ষ্টক মাৰ্কেট সূচকাংক গণনা কৰাৰ পদ্ধতি আলোচনা কৰা। ষ্টক মাৰ্কেট সূচকাংকৰ গুৰুত্ব আলোচনা কৰা। 7+4=11
Discuss the methodology for calculating stock market index. Discuss the importance of stock market index.

6. সুদৰ হাৰৰ ম্যাডী গাঁথনিৰ প্ৰত্যাশাৰ তত্ত্বটো আলোচনা কৰা। সুদৰ হাৰৰ পাৰ্থক্যৰ উৎস উল্লেখ কৰা। 8+3=11
Discuss the expectation theory of term structure of interest rate. Mention the sources of interest rate differentials.

অথবা / Or

তাৰল্য প্ৰীতি বুলিলে কি বুজা? সুদৰ হাৰৰ তাৰল্য প্ৰীতি তত্ত্বটো আলোচনা কৰা। 2+9=11
What is liquidity preference? Discuss the liquidity preference theory of interest rate.

7. ভাৰতীয় মুদ্রা নীতিৰ উদ্দেশ্য আলোচনা কৰা। অর্থনীতিৰ মুদ্রাৰ যোগান নিয়ন্ত্ৰণ কৰিবলৈ মৌদ্ৰিক কৰ্তৃপক্ষই কি কি আহিলা ব্যৱহাৰ কৰে, আলোচনা কৰা। 5+6=11
Discuss the objective of monetary policy in India. What are the instruments used by monetary authority to exercise control over money supply in the economy?

(10)

অথবা / Or

ভাৰতৰ শেহতীয়া মুদ্রা নীতিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 11
Discuss the current monetary policy of India.

Paper : GE-3 C

(Environmental Economics)

1. তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশানুযায়ী উত্তৰ লিখা : 1×8=8
Answer the following as directed :

(a) পৰিবেশীয় গুণ হ'ল এটা
Environmental quality is a

(i) বাজহুৱা দ্ৰব্য
public good

(ii) ব্যক্তিগত দ্ৰব্য
private good

(iii) উমৈহতীয়া দ্ৰব্য
common property resource

(iv) ওপৰৰ এটাও নহয়
None of the above

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাচি উলিওৱা)

(Choose the correct answer)

P23/202

(Continued)

(11)

(b) সম্পদৰ দক্ষতামূলক আবণ্টনৰ চৰ্তটো হ'ল
The condition for optimum allocation of resource is

(i) প্ৰান্তিক সামাজিক ব্যয় > প্ৰান্তিক সামাজিক লাভ
MSC > MSB

(ii) প্ৰান্তিক সামাজিক ব্যয় = প্ৰান্তিক সামাজিক লাভ
MSC = MSB

(iii) প্ৰান্তিক সামাজিক ব্যয় < প্ৰান্তিক সামাজিক লাভ
MSC < MSB

(iv) ওপৰৰ এটাও নহয়

None of the above

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাচি উলিওৱা)

(Choose the correct answer)

(c) উমৈহতীয়া সম্পদৰ এটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

Mention one characteristic of common property resource.

(d) পৰিবেশীয় প্ৰদূষণৰ দক্ষতামূলক সমাধানৰ বাবে সম্পত্তিৰ অধিকাৰ প্ৰদান কৰা খাৰণাটো আগবঢ়োৱা অৰ্থনীতিবিদ-জনৰ নাম লিখা।

Name the economist who advocated the assignment of property rights for efficient solution of environmental pollution.

(e) কাৰ্বনৰ ব্যৱসায় কি ?

What is carbon trading?

P23/202

(Turn Over)

(f) প্রাকৃতিকভাৱে সৃষ্ট এটা সেউজগৃহ গেছৰ নাম লিখা।
Name one naturally generated greenhouse gas.

(g) অ'জ'ন স্তৰ ক্ষয়ৰ বাবে দায়ী মানবসৃষ্ট এটা প্ৰদূষকৰ নাম লিখা।

Mention one man-made pollutant responsible for ozone layer depletion.

(h) পিয়ার্চ-এটকিনচনৰ বহনক্ষমতাৰ জোখৰ ধাৰণাটোৰ এটা সীমাবদ্ধতা উল্লেখ কৰা।

Mention one limitation of Pearce-Atkinson approach of measuring sustainability.

2. তলত দিয়াসমূহৰ যি কোনো চাৰিটাৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা
(প্ৰতিটো ১৫০ শব্দৰ ভিতৰত) : $5 \times 4 = 20$

Write short notes on any four of the following
(within 150 words each) :

(a) উমৈহতীয়া সম্পদ
Common property resources

(b) বজাৰ বিফলতাৰ উৎসসমূহ
Sources of market failure

(c) পৰিবেশ অৰ্থনীতিৰ লক্ষ্যসমূহ
Objectives of environmental economics

(d) বহনক্ষম উন্নয়ন
Sustainable development

(e) পৰিস্থিতিভিত্তিক মূল্য নিৰূপণ পদ্ধতি
Contingent valuation method

(f) সংযুক্ত বন পৰিচালনা
Joint Forest Management

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা (প্ৰতিটো ৫০০ শব্দৰ ভিতৰত) :

Answer the following questions (within 500 words each) :

3. (a) বাহ্যিকতা বুলিলে কি বুজা? ধনাত্মক আৰু ঋণাত্মক বাহ্যিকতা উভয়ৰে তিনিটাকৈ উদাহৰণ দিয়া। চৰকাৰী হস্তক্ষেপৰ যোগেদি বাহ্যিকতা কেনেদৰে অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ কৰিব পাৰি, আলোচনা কৰা। $2+3+8=13$

What are externalities? Give three examples each of positive and negative externalities. How can externalities be internalized through government intervention? Explain.

অথবা / Or

(b) ক'জ তত্ত্বৰ অভিধাৰণাসমূহ কি কি? প্ৰদূষক প্ৰতিষ্ঠানখনৰ হাতত সম্পত্তিৰ অধিকাৰ প্ৰদান কৰা স্বত্বেও দুটা পক্ষৰ দৰাদৰি ফলত কেনেদৰে দক্ষতামূলক ফলাফল পাব পাৰি, এটা চিত্ৰৰ সহায়ত বৰ্ণনা কৰা। $3+10=13$

What are the assumptions of Coase theorem? Explain with a diagram, how bargaining between two parties will ultimately generate an efficient outcome even if property right is assigned to the polluting firm.

4. (a) প্রদূষণ কৰ আৰু বেপাবভিত্তিক প্রদূষণ অনুজ্ঞাক পৰিবেশীয় সমস্যা সমাধানৰ উদগনিমূলক পদ্ধতি হিচাপে চিত্ৰৰ সহায়ত ব্যাখ্যা কৰা। বৰ্তমানৰ প্ৰেক্ষাপটত কোনটো পদ্ধতি অধিক জনপ্ৰিয়? $6+6+1=13$

Explain with diagram, the emission fee and tradable pollution permit as the two incentive-based solutions to the environmental problem. Which method is more familiar in the contemporary world?

অথবা / Or

- (b) তলত দিয়াবোৰৰ সন্দৰ্ভত পৰিবেশৰ গোলকীয় সমস্যাসমূহ ব্যাখ্যা কৰা : $5+4+4=13$

Explain the global environmental concern with special reference to the following :

- (i) বতৰ পৰিৱৰ্তন

Climate change

- (ii) অ'জ'ন স্তৰৰ অৱক্ষয়

Ozone layer depletion

- (iii) গোলকীয় উষ্ণতা বৃদ্ধি

Global warming

5. (a) পৰিবেশীয় মূল্যায়নৰ প্ৰয়োজনীয়তা কি? পৰিবেশীয় মূল্যায়নৰ পদ্ধতিসমূহ আলোচনা কৰা। $3+10=13$

What is the need for environmental valuation? Discuss the methods of environmental valuation.

অথবা / Or

- (b) ভোগবাদী দৰ নিৰ্ণয় পদ্ধতিক কিদৰে পৰিবেশীয় দ্ৰব্য মূল্যায়নৰ বাবে প্ৰয়োগ কৰিব পাৰি, ব্যাখ্যা কৰা। এই পদ্ধতিৰ সুবিধা আৰু অসুবিধাসমূহ আলোচনা কৰা।

$7+6=13$

Explain how the hedonic pricing method can be used for valuation of an environmental good. Discuss the advantages and disadvantages of this method.

6. (a) বহনক্ষম উন্নয়নৰ বিভিন্ন ধাৰণাসমূহৰ সমালোচনা আৰু আলোচনা কৰা। 13

Critically discuss different concepts of sustainable development.

অথবা / Or

- (b) শক্তিশালী আৰু দুৰ্বল বহনক্ষমতা বুলিলে কি বুজা, ব্যাখ্যা কৰা। অৰ্থনৈতিক উন্নয়ন আৰু বহনক্ষম উন্নয়নৰ মাজত বিবাদ আছে বুলি তুমি ভাবানে? তোমাৰ উত্তৰৰ সপক্ষে যুক্তি দিয়া। $6+7=13$

Explain the meaning of strong and weak sustainability. Do you think that there are conflicts between economic growth and sustainable development? Give reasons for your answer.

***